

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Exercitia Spiritualia Ad Mentem Et Normam D. Ignatii

Conscripta & Adaptata Usui Personarum Ecclesiasticarum Pro sacra solitudine singulis annis ineunda, & in octo vel decem dies protrahenda

Maffei, Pietro Antonio

Augsburg ; Regensburg, 1740

VD18 80488145

Consideratio de officio Cardinalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60305](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60305)

petere, nec facultatem amplio- rem, quam ipsi concedant hæc ipse leges; cum extra omne dubium sit, *inferiorem non posse dispensare in lege superioris.* Si tamen exigente quandoque necessitate, in absentia superioris, ad quem recurri non potest, episcopia utendum, & dispensandum est in ejusmodi legibus, ne dispensatio sit subreptitia & illicita, observanda sunt, quæ præscribuntur à Concilio Tridentino: *causâ cognitâ, ac summa maturitate, atque gratis: aliter dispensatio subreptitia censeatur.* Trid. Sess. 25. de Reform. c. 18. aliàs subditorum peccatis seipsum in- nodabit.

Consideratio XXII.

De officio Viri Ecclesiastici ad gra- dum Eminentem in Hierar- chia Ecclesiastica eVecti.

QUæ hîc proponuntur, decerpta sunt ex libello, cui titulus præfixus est: *de Cardinalis dignitate & officio,* à P. Hieronymo Plato S. J. ad suum dominum fratrem Flaminium Platum S. R. E. Cardinalem scripto: nemo igitur miretur, vel carpat nimiam in scribendo libertatem, memor, à

* O s *

fratris

fratre scribi ad fratrem, quos inter ut arctior necessitudo, & familiaritas, ita major quoque agendi licentia, & candor intercedit. In tres igitur classes dividuntur ea, ad quæ adstringit sacra purpura illum, qui illa induitur: ad primam spectat, ut suo officio rite fungatur; ad secundam, ut illis virtutibus studeat acquirendis, quæ statui suo præcipue sunt propriæ, & necessariæ: ad tertiam, ut exuat, & deponat certos affectus, & vehementiores animi propensiones in suo statu sæpius valde periculosas, & noxias.

I. Duo præcipue sunt à quovis purpurato Patre, sive Ecclesiæ Romanæ Cardinali præstanda 1. Eligendus est summus Pontifex; 2. ritè Electo subinde in Ecclesiæ Regimine pro viribus indefessè, & imperterrite assistendum. Præter hæc duo officia cuiusvis communia; etiam singulis seorsim singularia imponuntur conditioni Cardinalitatis propria: aliqui enim mittuntur in aulas principum legati sacrae sedis, aliis imponitur officium protectoris certorum Ordinum Religiosorum, Congregationum, locorum piorum, regnorum, vel provinciarum.

Primum omnibus & solis jam Cardinalibus competit, nempe Electio summi Pontificis, in cuius partem olim etiam alii veniebant, vel se intrudebant homines in Ecclesiastica dignitate constituti; ita definitum & statu-

tum

tum est in Concilio Lateran. *c. licet, de Elect.*
& confirmatum in Concilio Lugdunensi *c.*
ubi periculum, de Elect. in 6. Colophonem ad-
didit Clemens V. *Clement. Ne Romani, de elect.*
Quanta circumspectione, & attentione,
quàm defæcata intentione, non erit opus in
negotio tanti momenti, ut eligatur non
tantum dignus, sed dignissimus eligatur,
qui totum orbem quoad meliorem, & præ-
cipuam sui partem, nempe spiritualia, & cœ-
lestia gubernet? Monstrum esset, teste Au-
gustino, Ep. 148. *ut præcipuus locus governa-
torum ei tradatur, qui remum tenere nescit.*
Quando navigandum est, non jubetur ad
temonem sedere, qui magis gratus, amatus,
& aliis charior, sed qui in arte navigandi
magis peritus, & exercitatus est. Ecclesia
Catholica ingens & vasta turris est, quæ
innumeras, easque pretiosissimas, divino
Christi sanguine coemptas vehit animas, &
inter has etiam ipsos supremi Navarchi
Electores: quantæ foret dementiæ, eli-
gere & præficere huic navi navarchum in-
eptum, imperitum, ac væcordem cum evi-
denti periculo evertendæ navis, & quotquot
eâ vehuntur, etiam ipsos Electores submer-
gendi!

Certissimum quidem est, Petri navem
non posse perire, & everti; certi reddi-
mur Marci. *c. 16. Porta inferi non prævalebunt
adversus eam*, accipere tamen potest ingen-
tia hinc inde damna & detrimenta, quæ à
luc.

successoribus difficillimè resarciri poterunt: de his strictissima DEO ratio reddenda erit non solum ab illo, qui ad remonem & clavum hujus navis sedit, sed etiam ab illo, qui suo calculo eum ad clavum evexit, sinistro affectu abstractus, non totius Ecclesie bonum, sed suum suorumque commoda spectans, & tam sacram, imò divinam Electionem præfixo sibi tam indigno ac profano scopo in detrimentum totius Ecclesie conspurcans.

O quantum periculum non subit ejusmodi Elector, ne cæcus amor se suamque familiam exaltandi, & ditandi, mendaci colore illum fingat, & depingat tam sublimi gradu dignissimum, à quo plus quàm ab aliis sperari potest! annon legatus ille, qui à civitate, vel à Principe missus ad Imperatorem, ad comitia instructus amplissimâ potestate, splendidissimo comitatu, magnis impendiis non jam civitatis, principis aut reipublice utilitatem, honorem, & commoda, sed sua, suorumque duntaxat curaret, & totis viribus promoveret, sui immeritor officii, non solum summo vituperio, sed etiam supplicio, tanquam perfidus Patrie proditor dignus foret?

Potestas eligendi vicarium Christi in terris, Christo competit, qui hanc supremam dignitatem non suo dilecto Joanni: sed Petro contulit: hæc ipsa potestas confertur Cardinali: qua ergo sinceritate animi, & fidelitate

litate erga Christum, & Christi Ecclesiam par est, ut hanc exerceat potestatem, & calculo suo candido, ac sancto in negotio tam sancto illum denoret, & deligat, quem illimi animo iudicat aptissimum, & dignissimum! beneficium sive officium, cui annexa est cura, & custodia animarum, sepositis omnibus spebus & rebus, timoribus, & amoribus, etiam optimorum amicorum, vel etiam armatis potentium precibus, ac commendatitiis intercessionibus, non alii, quam omnium dignissimo conferendum est, nihil aliud, quam DEI honorem ac gloriam, & utilitatem Ecclesiae unice spectando: & quid censendum, quando agitur de eligendo Pastorem non paucarum ovium, & angustae parvae, sed de Pastore non solummodo omnium Christi ovicularum, sed omnium Pastorum Pastore?

Secundum, cui Cardinalis alligatur officium est, ut in partem regendae Ecclesiae veniat, & summo Pontifici consilio, & auxilio assistat: ita loquitur Concilium Tridentinum, de Cardinalibus horumque officio agens: *eorum consilio apud S. Romanum Pontificem universalis Ecclesiae administratio nititur. Sess. 25. de Reform. c. 1.* Eousque se extendere debet eorum vigilantia, quousque se extendit summi Pastoris cura & sollicitudo; unus idemque limes, & terminus utriusque. Nec Cardinalis suo satisfacit officio, qui

qui reditus Pontificios dextrè colligit & administrat, communi ærario sollicitè prospicit, Congregationis alicujus piæ proventus fideliter in illius commodum convertit, sed ad longè altiora & ampliora mentem & curas attollat, necesse est; prospiciendum ab ipso totius Ecclesiæ, totius Christiani orbis, utilitati, & prosperitati, cogitandum de mediis, quibus occurrendum hæresi, ne in regnum, vel regionem, vel provinciam aliquam hæc pestis irreat, vel ubi jam irrepit, ut iterum expellatur, & ex illis exterminetur; ut partes hac peste infectæ sanentur, sanæ, & necdum infectæ conserventur; qua ratione fides Catholica propaganda, & in regionibus infidelium vel hæreticorum amplianda, ac disseminanda. Sententiam ferre, decidere officium est summi Pontificis, qui à Christo hanc potestatem accepit; Cardinalium est, monere, consilia suggerere, suadere, rationum momenta proponere pro temporis opportunitate, negotiorum gravitate, & necessitate.

Scriptit D. Bernardus Epistolam inter suas numero 236. ad totum Collegium Cardinalium; in hac illos commonet, ut Pontifici in duabus præsertim occasionibus omni opè assistant, his verbis: *assistite, & collaborate illi ad opus, ad quod per vos assumptus est, quæcunque justa, & sancta; quæcunque amabilia, & bonæ famæ suggerite illi.* Primum tamen præferendum est secundo, cum luce meridiana

dianā clarior sit, DEI gloriam & honorem, atque animarum salutem longē majoris momenti & ponderis esse, quam sit æstimatio, bonum nomen & fama coram hominibus, & mundo.

Si advertat Pontificem propendere in partem sinistram, non aduletur, nec studio placendi vel metu displicendi abreptus undique conquirat rationes, vel potius ratiunculas speciosas magis, quam solidas, quibus Pontificis propositum, minus æquum excuset, quin & defendat. Omnes adulatōres sunt DEO & hominibus odibiles, nulli tamen magis, quam qui in aulis Principum Consiliariorum munere funguntur. Utendum proin illā libertate, quam ipsi tribuunt sacri Canones: *Decet Romano Pontifici per fratres suos Cardinales libera provenire consilia, ut ipsos nihil à veri consilii soliditate dimoveat. c. fundamenta. de Elect. in 6.* Ab hac emita declinantibus Consiliariis ipse DEUS minatur: *Va, qui facitis consilium, & non ex me. Isa. c. 30. Facienti nequissimum consilium, super ipsum devolveretur. Eccl. c. 29.* Et hac libertate in dandis consiliis non tantum privatim, & viritim intra domesticos parietes, sed etiam publicè in Senatu & pleno consessu, utatur, nil Collegarum, Principum, nisi ipsius Pontificis veritus præsentiam, licet hanc ipsam sentiendi, & loquendi libertatem comitis modestia, reverentiam, quæ singulis & omnibus debetur, redolens, comitari, &

con.

condire debeat. Nullum excogitandum
damnum, lucrum nullum tam grande, ad
quod vel evitandum, vel obtinendum fas
sit suô calculô, vel suffragiô sive aperte,
sive tacitè approbare, quod reprobandum
judicat.

Nec licitum ipsi erit quocumque sub præ-
textu se subtrahere à consilio, quando de
negotio magni momenti, in totius Ecclesiæ,
si non cautè, & prudenter tractetur, detri-
mentum cessuro, agendum est; nec hanc
ipsi licentiam concedit justus timor, ne sin-
cerè pandendô mentem & sententiam suam
aliorum indignationem, odium, vel quod-
cumque tandem damnum incurrat; hoc
quidem locum habere posset, si ad hoc præ-
standum sola charitatis vincula te adstrin-
gerent, sed ubi tibi hanc necessitatem im-
ponit ipsum, quod subiisti officium, ipsa te
obligat justitia, & sine hujus læsione hoc
onus subterfugere, & à tuis humeris amoliri
non potes.

Nec pro tuto tibi serviet scuto, si dicas,
jam majorem Consiliariorum numerum sen-
tire contrarium; tu fungere officio probi
consilarii; profer sententiam tuam, eam-
que solidis firma rationibus et fundamentis;
cedent alii prius non satis perpensæ, nunc
verò declaratæ, et clarè agnitæ veritati, et
mutatô judiciô palinodiam canent. Sed
Pontifex, dices, mentem jam obfirmavit
in contrarium, molliri tamen, et inflecti
po.

poterit etiam ipsius animus : sic Naaman jam itineri accinctus conceptum re infecta ab Elizeo discedendi propositum mutavit, audito suorum prudente consilio & suasu: adde, quod non rarò ad unius Consiliarii cordatum & intrepidum votum reliqui timidioris & dejectioris animi resumant animos, & sincerius loquantur; tandem si omnis alius deforet fructus, is foret certus, quod tuo satisfaceres officio, & conscientia. Interim tamen id semper observandum, ut aliorum suffragiis contemptim, & fastuosè tuum non præferas, eluceat ex ipso pacato loquendi modo animi moderatio; absit pertinacia; sed hanc eliminet prudens animi promptitudo in aliorum, suâ desertâ, sententiam concedendi, ubi rationum pondere convictus meliorem, & æquiores suâ cognoverit: nec enim talis mutatio levitatem, vel inconstantiam arguit, nec viro prudenti dedecori, vel probro, sed potius laudi, ut D. Augustino, vertitur. Non affligatur, nec turbetur, si suum consilium, suam sententiam postponi, & negligi videat, nam plus damni ejusmodi turbatio, & indignatio affert consilium danti, quàm illi, cui consilium est datum, hoc suo exemplo & damno nos docuit Achitophel.

Non rarò Cardinali demandatur officium legati vel ad aulas Principum, vel ad expeditiones militares, vel ad regendas pro-

vincias, & civitates; perpendendum proin-
erit, quid ante, quid in, quid post ejusmo-
di officium faciendum. Antequam huic
muneri supponas humeros, hoc nec ambi-
vano ejus splendore allectus; nec subter-
fuge, aut detrecta ejus arduitate, & variis
molestiis deterritus, ne te demonstres avi-
dum, & vanum ambiendo, vel timidum, &
væcordem in recusando? etenim si te ipsum
ingesseris, & intruseris inconsulta cupidita-
te incitatus, non nisi sinister exitus tibi ex-
pectandus foret, quippe à DEO non ele-
cto, non vocato; aut si humeros huic mu-
neri, & oneri tibi delato ex ignavia, &
pusillanimitate subtraxeris, Divinæ provi-
dentix turbares, & everteres ordinem sua-
vissimum. Hæc sensa sunt D. Bernardi:
*Legatione pro Christo fungi, quoties opus erit, nec
jussi renuant, nec injussi affectent, L. 4. de Con-
sid. c. 4.*

Post susceptum legati officium ita suis
fungatur partibus, ulterius monere pergit
Bernardus, ut rectus & æquus sit in judi-
cando, perspicax, providus in rebus ordi-
nandis, & disponendis, suavis & benignus
in jubendo, & minimè imperiosus vel des-
poticus; summæ industriæ in proponendo,
efficax & imperterritus in exequendo, cau-
tus, & circumspectus in loquendo, erga om-
nes comis & affabilis, in adversis non de-
jectus, in prosperis non elatus; non indiscre-
ti & nimii zeli, nec nimix, & enervis cle-
men-

mentia; non indulgeat ignavo otio, nec immoderatae hospitalitati in adornandis, vel frequentandis conviviiis, & lautis symposiis, in quibus leges temperantiae & decori diligenter servandae: non inhiat lucro, vel rebus alienis, suarum nec prodigus, nec parcus nimis: in omnibus attentus & circumspectus. Reddat se omnibus acceptum & gratum non solum verbis, sed potius factis, & beneficiis omnes sibi devinciat. Conciliet sibi reverentiam, & auctoritatem non tumido fastu, sed gravitate amabilis, humilis cum humilibus, simplex, & sincerus cum simplicibus & candidi pectoris hominibus, constans & inflexibilis contra refractarios & pervicaces: erga subditos humanus, & amœnus, erga Principes intrepidus, & imperterritus, in Divino honore defendendo & augendo ardens & indefessus, in conservandis Ecclesiae juribus vigilans, moribus illibatis. Non utatur suo legati officio ceu mercatu ad infarciendam crumenam, nec pro opportuna occasione coacervandi pecunias. Nec se sinat inescari, vel excæcari muneribus, vel promissionibus, pretiosis largitionibus etiam Principum ad vendendam justitiam, & auri pondere inflectendam nemesis stateram. Non timeat procerum vel principum minas: non negligat, aut contemnat plebem, non palpum obrudat, aut blandiatur divitibus, non durum vel asperum se exhibeat pauperibus:

ribus: tandem, concludit Bernardus, redeat ex sua legatione, fessus ex onere exantlati officii, & pondere gravissimarum functionum, non auri, aut congestarum pecuniarum: *Redeant* (verba sunt melliflui Abbatibus) *fatigati, & non suffarcinati, gloriosi, non quod pretiosa retulerint, sed quod reliquerint pacem regnis, legem barbaris, quietem monasteriis, Ecclesie ordinem, Clericis disciplinam, DEO populum acceptabilem.*

Non rarò committitur alicujus Cardinalis curæ, & protectioni regnum aliquod, vel religiosus Ordo, vel pius & sacer aliquis locus. Protector alicujus regni, vel provincie cordi & curæ habeat non suum, sed regni vel provincie emolumentum; assistat Pontifici in eligendis, vel proponendis, acceptandis & confirmandis novis Episcopis ejusmodi regni, eumque sincerè edoceat de Candidatorum aptitudine, doctrinâ, probitate, prudentiâ, nam horum omnium notitiam certam sibi comparare debet; nec se in transversum agi sinat, studiò partium, spe lucri, variis promissionibus, precibus, vel commendationibus etiam coronatis, vel etiam armatis, amicitiiis, affectibus inordinatis, nec caro & sanguis in Consiliarios alciscantur. Qui Romam veniunt ex Regno, vel provincia suæ tutelæ committâ, Romæ portum inveniant, & habeant semper patulum & tutum in suo non tam palatio, quàm sinu, eosque ut filios charitate paternâ

ternâ amplectatur, foveat, suo consilio & patrocinio in omnibus juvet, dirigat, & protegat.

Si protectorem agat Religiosi alicujus Ordinis, caveat, ne se in regimen ingerat ejusmodi Ordinis: non sibi arroget potestatem constituendi, vel deponendi superiores, vel alia officia distribuendi, vel Monasterii subditos non tantum Religiosos, sed etiam sæculares, ceu œconomos, officiales, præfectos mutandi, assumendi: multò minùs Regulas, Constitutiones, consuetudines talis Ordinis variandi, corrigendi, vel interpretandi. Vastum ostium aperiret discordiis & tumultibus in totius Ordinis perniciem, si dyscolis, disciplinæ Religiosæ impatientibus, contra suos superiores insurgentibus, & jugum excutientibus tutum asylum præberet, & scutum: nec aliorum pro ipsis intercessionem, interpositionem pro conciliatoribus, secialibus, & pacificatoribus se offerentium facilè admittat; nec faciles, pronasque aures ad se recurrentibus, & contra suos superiores conquerentibus præbeat, nisi totum Monasterium id confirmet, & opem imploret debito modo & ordine.

Si quem subinde defectum detexerit, curet ut remedium aptum adhibeatur, & emendetur, sive per superiores locales, qui certis monasteriis, sive Provinciales, qui integræ provinciæ, sive Generales, qui in-

regro Ordini præstant; si horum omnium vires superet pertinax malum, extra Religionis limites validior quærendus erit medicus, qui sit ipsemet protector; applicet proin medicinam etiam acerbiolem, si opus sit, non tamen juxta sui solius arbitrium, & iudicium, sed juxta Regulas, & institutum talis Religiosi Ordinis, nec sibi arroget potestatem non competentem: nec officium protectoris crediderit esse beneficium aliquod Ecclesiasticum, ex quo certos proventus percipere liceat; primâ statim fronte agnoscat, quantum dedecet Cardinalem, protectorem purpureo porrecto pileo munera vel honoraria sollicitare, vel acceptare ab illis, quos scit arcto Religiosæ paupertatis vinculo ac voto adstrictos esse: quin ipsis suis aulicis, domesticis, vel famulis serio veter, & interdicit, ne quid munerum, vel donorum ab eiusmodi monasteriis, multò minùs ab uno vel altero Religioso singillatim, cum nullus ex his sine violatione Deo juratæ paupertatis pro lubitu suo possit disponere de re ulla, etiam minima, exigant, sed nec ultro oblatum accipiant.

Hoc ipsum dictum esto de Collegiis, seminariis, sodalitiis, aliisque locis piis & sacris, quibus protegendis sunt præpositi; persuasum habeant, sibi eandem cum tutoribus, vel Curatoribus orphanorum & pupillorum incumbere necessitatem, nimirum ut non in proprium sed unicè in pupillorum, fidei suæ

com-

commissorum, commodum intenti sint, & omnia eorum studia, & curæ huc colliment: meminerint, sui officii, suarum partium esse invigilare ipsorum incolumitati, ipsos tueri contra iniurios externos, impedire tumultus & seditiones internas, sive domesticas, agere ipsorum negotia etiam coram tribunalibus, vel ipso Pontifice, imperterritè se opponere etiam principibus & regibus, si quid iuribus vel privilegiis horum locorum contrarium petant, vel exigant.

II. Uti Cardinalis in sublimi super alios eminet gradu, ita morum vitæque probitas, ac reliquæ virtutes ejus omnes communi gradu minimè contentæ, super aliorum etiam Episcoporum omnes emineant, easque plurimum transcendant, necesse est: sic docet S. Antoninus *P. 3. tit. 21. c. 2.* & Cardin. Turrecremata *L. 1. Eccles. c. 81.* cum eò sublimior, & perfectior sit status sive gradus Cardinalitius, quàm dignitas, & gradus Episcopalis, quò plus æstimabile est bonum universale totius Ecclesiæ, & præferendum est bono particulari unius vel alterius Ecclesiæ, ideo ad curandum illud eligitur, & constituitur Cardinalis, ad hoc deputatur Episcopus; hinc Cardinalis ad hanc Eminentissimam evectus dignitatem, sicut in cultu externo majorem splendorem & ornatum induit; ita pro habitatione conducitur ipsi palatium splendidum, vestes lanæ mutantur in purpureas, in byssinas, parietes vesti-

vestiuntur pretiosis peristromatis, abacus, mensa oneratur, & ornatur vasis argenteis, supellex domestica tota non tantum est speciosa, sed etiam pretiosa, familia domestica, famulitium ad obsequia novi purpurati paratur, & augetur. Non minor debet esse cura innovandi & augendi cultum interioris domus, nempe animi; cogitationes, affectus animi sublimiores, spiritus generosiores, consilia excelsiora, heroica, semper ad altiora, ad majorem DEI gloriam ad Ecclesiae splendorem augendum, ejusque limites dilatandos tendentia, & Eminentiae vocationis suae respondentia.

Legitur in sacris Litteris DEUM in nube de caelo delapsum ita spiritum Moysis in septuaginta illos viros, quos ipse Moyses elegerat, & assumpserat in comites, & adjuutores ad regendum populum Israeliticum, divisisse, ut hoc repleti statim inceperint vaticinari, & prophetare, quin unquam postea hoc spiritu prophetico fuerint destituti, qui alius non erat, ut Abulensis explicat, quam spiritus laudandi, adorandi & colendi DEUM: *Prophetaverunt, nec ultra cessaverunt.* Num. c. 11. Septuaginta hi viri, quibus duo alii accesserunt, figura, & prototypon fuerunt Collegii Cardinalitii ex septuaginta duobus viris, pariter ut auxiliarem operam summo Pontifici in gubernanda Ecclesia conferant, electis conflati. Simili proin sacra metamorphosi in alios &

me.

meliores viros & ipsi mutari deberent, quàm primùm ad Cardinalitiam dignitatem sunt evecti.

Sed ut ad virtutes particulares descendamus, quæ, amabo, Cardinalibus magis propriæ sint, quàm quatuor virtutes Cardinales, ideo hoc nomen fortitæ, quòd supra has, tanquam totidem firmissimos cardines, Christianæ vitæ periodus volvetur, & gyretur?

Initium faciamus à prudentia, virtute tam propria Cardinali, & necessaria, ut hac destitutus, officio consiliis suis assistendi Romano Pontifici nullatenus satisfacere possit. Prima & summè necessaria dos cujusvis Consilarii est prudentia: Ita S. Thomas: *bonum consilium dare spectat ad prudentem.* 2. 2. q. 47. n. 2. O. Longè autem magis oportebit prudentem esse illum, qui in gravissimis, & summi momenti negotiis consilium suppeditare debet; sunt autem negotia, lites, controversiæ vel dubia, quæ in tribunalibus, dicasteriis, & Consistoriis jussu & auctoritate Pontificis trutinanda, discutienda, & decidenda sunt, ejus generis, quæ vel totum Christianum orbem, vel magnam ejus partem tangunt; hinc enim verò necesse est, ut Cardinalis consultus accuratissima lance ponderet in utramque partem tam commoda, quàm incommoda, tam emolumenta, quàm detrimenta hinc vel inde oritura, ne si sua consilia deinde minùs pro-

esperum sortiantur exitum, se frivola excusatione tueri cogatur: non putabam; hoc non praevidi.

Prudentia docet, & dicit, ut sit cautus & circumspectus & minimè præceps, aut inconsideratus in loquendo, in credendo, & adhibenda fide, in promittendo, concedendo; paucis, ut semper vitet extremum, & nec ad dextram, nec ad sinistram declinet. Ante omnia horreat & fugiat falsam prudentiam veræ & genuinæ simiam, quæ vocatur prudentia politica, humana, mundana, & reipsa, teste D. Thoma, est prudentia carnis, consistens in dexteritate scitè texendi fraudes, dolos, astutias, decipiendi, circumveniendi homines; in immodica sollicitudine, & cupidine insatiabili coaceruandi bona temporalia: hæc pseudopolitica prudentia vivis coloribus depingitur à D. Gregorio l. 10. Mor. c. 16. *Hujus mundi prudentia est, cor machinationibus regere, sensum verbis velare; quæ falsa sunt vera ostendere; quæ vera sunt, falsa demonstrare &c.* plura ibidem de hoc ipso argumento legi possunt. Longè alios fructus profert vera, genuina & Christiana prudentia; hos loco citato explicat D. Thomas, docens hujus prudentiæ officium esse, apta seligere media ad finem præfixum obtinendum, finis autem verus, & omnibus hominibus præfixus est æterna salus; præter hunc finem omnibus communem, & ultimum, sunt alii fines intermedii quodammodo,

modo, & intercalares, pro cujuslibet statu & conditione, qui tamen omnes tandem ad ultimum referendi sunt. Sic finis Cardinalis juxta suum Consilarii officium est, ut Ecclesiam, hujus gloriam, & emolumentum conservet, augeat, & amplificet; ut fidem Catholicam dilaret, propaget, viribus, & studiis omnibus foveat, & propugnet.

Præstantissimus prudentiæ suæ genuinæ partus erit, excogitare & applicare ad hos fines obtinendos apta media; nullo autem modo, sua venari commodè, suam quære- re utilitatem, honorem proprium, suam promotionem, sui nominis splendorem, adu- lando, fingendo, mentiendo, & his arti- bus se in gratiam Principum insinuando. Procul à se arceat veræ prudentiæ impedi- menta; procul sint indomitæ affectiones, seu passiones, quæ obfuscant, vel omnino excæcant intellectum; cæci & præcipites animi impetus, qui matura consilia de fu- turis prævertunt, & evertunt; procul ob- stinatus in sua sententia animus &c. hæc enim omnem sanioribus consiliis, & adhor- tationibus aditum præcludunt.

Ad consecutionem hujus virtutis eniten- dum est per maturam considerationem, quid agendum sit; ne quid suscipias, vel patres, cujus dein te pœnitere possit. In animum & memoriam revocanda sunt tua & aliorum acta, & ausa, & examinandum, cur bonum & optatum, vel è contrario, cur

fiai-

sinistrum, & infelicem exitum sint sortita; sic magnam rerum experientiam, prudentiam matrem, vel lociam acquires: cura ut exactam tibi compares notitiam Regionis, in qua degendum est, & incolarum, cujus sint indolis, naturæ, propensionis tam ad virtutes, quam ad vitia; ut iis ad illa possis uti officia, & obsequia, etiam ad Pontificem & in aula Pontificia, ad quæ illos noveris idoneos, & aptos.

Justitia virtus est principibus omnibus propria, tamen speciali ratione & propria, & necessaria est principibus Ecclesiasticis, quos inter primi ordinis sunt Cardinales, licet enim isti nullos habeant subditos, & sibi subjectos, quibus jus dicant: prout habent Episcopi, possunt tamen variè contra justitiæ leges impingere: graviter contra hanc peccarent, si silentium, & secretum summo Pontifici promissum & juratum violarent.

In Apocalypsi adumbratum invenimus Collegium Cardinalium, & purpuratos Patres per venerabiles illos senes D. Joanni in extasi objectos, qui thronum DEI circumfidentes coronabant; nullum ex his uberrimæ, & ferventissimæ Joannis lachrymæ permovere potuerunt, ut clausum arctè, & tot sigillis obsignatum librum aperiret, contestati non suum, sed agni officium esse, librum tam arctè obseratum aperire. Nec hic solus, sed plures alii sunt scopuli, in quos

quos illidi potest Cardinalis alicujus justitia; si annuat, & suo calculo suffragetur injustis regum vel principum petitis; si ad beneficia Ecclesiastica proponat, & promoveat indignos, vel minus dignos exclusis longè dignioribus; si suo nomine, & propria auctoritate vindictam sumat verbis, vel factis, quæ longè acerbior est, de illis, qui sibi aliquam injuriam, vel aliquod damnum intulerunt, vel se & suos aliter offenderunt; si protegat, & defendat homines facinorosos, & humanæ Reipublicæ noxios, & pacis perturbatores; si operariis, si suo famulatio debita salaria, stipendia, vel mercedes non exactè persolvat; vel si eos ad pingue aliquod beneficium evehat, aut promoveat, & loco debitæ solutionis computet; si consentiat, & approbet, ut sacræ sedis subditi nimis, & injustis exactionibus premantur; si munera admittat, quæ judicum animos excæcare, & in proximum periculum trahere solent, ne præponderante affectu, causæ iniquæ faveant, & assistant.

Fortitudo quoque virtus est magnis, & generosis animis propria, & congenita, ut e contrario ignavia vitium est vilibus & abjectis mentibus insitum. Deforet suo officio & huic virtuti, si in arduis casibus, & emergentibus difficultatibus, ubi de circumcidendis, vel omnino excidendis, & suppressendis Ecclesiæ juribus, privilegiis, &

in mu.

immunitatibus agitur, animo caderet, & ignavo metui succumberet, hic enim vero opus est animis & pectore firmo, intrepido, & invicto, ita ut sibi gloriæ duceret, si ad conservanda, & defendenda jura Ecclesiæ non tantum facultates sed ipsa etiam vita foret profundenda.

Pari fortitudine resistendum importunis, & armatis precibus illorum, qui auctoritate, & potentiâ etiam Regiâ instructi te arietare non desinunt; nec gradu suo eminentissimo inferior sit animi magnitudo, qua despiciat, & contemnat, quidquid periculi imminet faciendi jacturam honoris, divitiarum, ve etiam vitæ; spernat linguas maledicas, calamos satyricos, infames libellos, principum indignationes, & aversiones animorum; obarmet animum impetrabili hujus virtutis scuto, & non habebit, quod timeat, etiamsi mille adversitates concurrant, vel cœlum ipsum corruat, impavidum ferient collapsi rudera mundi.

Summè tamen, & præ omnibus aliis virtutibus Cardinali videtur necessaria temperantia, quæ in homine regit & moderatur appetitum voluptatum sensibilium; hæ autem percipiuntur gustu, & tactu; cum vitium oppositum, nempe intemperantia, sit sordidum, turpe, & irrationalibus, vilissimisque animalibus proprium, & hinc Cardinali Ecclesiæ Principi extremè probrosum,
cùm

cum tamen maximum Cardinali immineat periculum, ne in hos scopulos illidatur, ob largos proventus & divitias, quæ plerumque hunc sublimem statum comitantur, deliciarum vehementia irritamenta.

Limites hujus virtutis, in quantum ipsius officium est refrænare, & cohibere gustum, planè excederet, si quotidianam mensam semper instrueret nimis lautam, cibus oneraret nimium delicatis cupediis, cocturis Apicianis, si diversi generis vinis, phalernis pretiosissimis, externo non tantum coloris, sed etiam saporis nectare spumarent pocula; si ciborum missus nunquam finem acciperent. Sit equidem mensa Cardinalis lautior, quam aliorum Ecclesiasticorum, & status ac personæ dignitati congrua, non indecore parca, & sordidè jejuna; non tamen ad ostentationem vanam, ad luxum, & prodigalitatem: hanc semper comitetur, & condiat modestia & frugalitas Ecclesiastica: utatur cibus, ut vestibus, quibus se tegit, non multis, & nimis aut nimis pretiosis, ut penum suam vestiariam illis opplere, & infarcire possit, sed quot decor & necessitas exigit.

Procul absit à sua mensa effusa loquacitas, effrænis libertas petulantis linguæ, nec convivarum ullus ausit insulis salibus, sordidis jocis eam conspurcare, vel profundius absentium famæ, quam præsentibus cibus mordaces infigere dentes: verbò, obser-
van-

vandus erit Canon ille: *in omni sacerdotali con-
vivio lectio divinarum scripturarum misceatur. C.
pro reverentia. d. 44.*

Alterum vitium temperantiæ in quantum hæc carnis voluptatibus limites ponere, & fræna injicere debet, longè magis, & è diametro oppositum, est incontinentia, & cæca in fœtentes, & brutales illecebras effusio; hæc turpitudine propudiosa quantum dedeceat purpuratum sacerdotem, & Eccle- siæ Principem, facile agnosceret quivis, nisi qui hoc sordidissimo luto penitus excæcatus, in brutum suo modo transierit. In ejusmodi Cardinalem quadraret amara illa exprobratio Davidica: *cùm in honore esset, non intellexit; comparatus est jumentis insipientibus, & similis factus est illis. Psal. 48.* De vitio tam fœdo, & probrolo sat dictum jam est in consideratione duodecima; hinc plura non videntur hic addenda, præsertim cùm tutò credere fas sit, sacram purpuram à nullo, qui eâ induitur, tam fœdis maculis detur- pandam.

III. In summum violandi sui officii peri- culum Cardinalem conjiciunt terni, nisi re- frænentur, indomiti affectus animi. Pri- mus est, nimius amor consanguineorum. Secundus, nimius amor divitiarum. Terti- us, nimius amor dignitatum, & hono- rum.

Ex primo fonte, si non sit illimis, & de- fæcatus, si sit nimis largus, profluere pos- sunt

poterit, quando pauperes, & juxta suum statum indigi sunt, etiam ex superfluis, ut dignitati Cardinalitæ sint honori, & non dedecori, dummodo caveat, ne illos ultra decentiam suæ conditionis suorum natalium nimis eleuet, ditet, & impinguet.

Divitem esse Ecclesiasticum sæcularem, nequaquam vitio, aut probro vertendum est, dummodo binos devitet scopulos: primus est inordinatus amor, & tenax cordis adhæsiō ad divitias, ut has suam credat in terris beatitudinem: *non census in crimine est, sed affectus. Greg. Mor. 10. c. 77. Habeat & possideat Cardinalis divitias, modo caveat, ne possideatur ab ipsis: divitiæ, si affluant, nolite cor apponere. Psal. 61. Non eas pluris æstimet, & præferat omnibus hujus mundi bonis, tanquam maximam, & primam inter hujus vitæ felicitates; ostendat non tantum probè intellexisse, sed insuper altè animo impressisse primam ex octo beatitudinibus: Beati pauperes spiritu. Matth. c. 5. Memineris, quid in ipsa janua, cum in statum Ecclesiasticum pedem intulisti, dixeris, & promiseris, nimirum te solum Deum pro parte & portione hæreditatis tibi debitæ, habiturum & accepturum; hoc solo contentum fore: Dominus pars hæreditatis meæ, & hæreditas mea præclara est mihi. Ps. 5.*

Non sinat sibi venire pedem superbiæ, nec infletur ob divitias, sed potius timeat, ne hæc
tem-

temporalis felicitas sibi eripiat, vel saltem imminuat, & arrodat æternam. Cæcus, & immodicus auri argentique amor multorum errorum, & culparum causa, & radix esse potest, nunc quidem injustitiæ, cum concidere, & suis sepeliri ruinis, vel fundos beneficiorum excindi, silvescere, & sterilefcere finit, ut parcat expensis; aliàs cum differt, vel omnino defraudat, & denegat mercedem operariis; nunc in avaritiæ sordes detrudit, cum plura quærit, coacervat, vel saltem admittit beneficia, quam ratio, & conditio sui statûs exigat; modò præcipitat in turpem tenacitatem, ac parsimoniam, in celebrandis variis contractibus, quam functionem oporteret demandare & relinquere suis Ministris, in litibus vel incipiendis, vel finiendis, quæ omni ratione devitandæ, & oblata quacunque honesta, & tolerabili conditione, vel satisfactione componendæ, per amicam transactionem abolendæ, & extinguendæ forent; In conficiendis ratiociniis, munus hoc œconomus relinquens, contentus, hæc sibi oblata lustrare & examinare, non tamen nimis districtè, nec nimis anxie ac sollicitè; defectus, si quos deprehenderit, notare, ut emendentur. S. Bernardus Episcopum, & longè magis Cardinalem ita alloquitur: *quid turpius, quam incumbere supellectili, & substantiæ suæ scrutari omnia; sciscitari de singulis, moveri ad quæque perdita, vel neglecta.* l. 4. de Consid.

Alter scopulus in divitiarum, & opum usu cautè fugiendus, est prodigalitas, nimirum ne in luxum, in expensas inutiles, vanas, & superfluas profundantur, & dissipentur. Concedenda quidem & attribuenda sunt Cardinali ea omnia, quæ ad pompam, & moderatam majestatem characteri, & officio suo competentem conferunt, & necessaria sunt; sit supellex Ecclesiæ Principe digna; sint equi, sint currus congrui; sit famulitium numerosum, ritè instructum, vestitum decorè; conducantur servi justis stipendiis, & hæc iisdem statò tempore exactè solvantur; mensa ipsis paretur non parca, & jejuna nimis: cavendum tamen, ne splendor ac decor justus in fastum tumidum, & exorbitantem luxum degeneret, genuinus splendor, & nitor Cardinalitæ dignitatis in eo situs est, ut liberales elemosynas dispenset, & pauperes magis, quàm muros, & parietes vestiatur; ut erigat, vel dotet xenodochia, & domos hospitales ad excipiendos, & alendos peregrinos, homines miseros, & omni ope destitutos; seminaria, convictus ad instruendos, & educandos juvenes, vel Clericos, præsertim suæ diocesis, gentis vel patriæ; ut fundet certa ac stabilia stipendia annuatim in pauperculos studiosos, orphanos, puellas aliquid artis addiscere cupientes, exactè distribuenda; ut templa extruat, restauret, exornet, ad augendum cultum divinum; ut Monasteria

ædi.

ædificet, in quæ se tanquam in securos portus ex periculoso mari hujus mundi præpripis periclitantes virgines recipiant.

Ultimus sinister, & immodicus affectus est, quo ambiuntur, & quærentur honores, ac dignitates. Non vituperio, sed laude dignum est, si Cardinalis suo gradui debitum honorem, & reverentiam exigat, & integram illasamque cupiat: sed in hoc nimis delicatum, sensibilem, & superstitiosum esse, ita ut ad minimum tactum, vel levissimum verbulum, instar montis Æthnæ fumiget, exardescat, & in fulmina, vel sulphurea flumina prorumpat; ad minimum defectum, vel neglectum debiti obsequii, & respectus excandescat, mille diras contra offensores evomat, nescio quas deprecationes, & demississimas putatitæ injuriæ, vel levissimi erroris revocationes in compensationem deposcat; si grandi supercilio tumidus semper incedat, & omnia præ se despiciere videatur; si semper ad majora & altiora eniti, & eluctari conetur. Hi, similesque affectus, cogitatus, & desideria non videntur defæcata, innocentia, & omnis maculæ, ac labis expertia.

Pronum est, ut ille, qui proximus est supremæ, quæ in Ecclesia, imò in terris invenitur, dignitati, ad hanc evehi desideret. Ejusmodi credat, & habeat pro re indubitata, illicitum, & vetitum esse, triregnum, sive summum Pontificatum ambire,

Q. 3. quæ:

quærere, & sibi quacunq̄ tandem viâ,
 rectâ vel obliquâ, per se, vel per alium pro-
 curare. Ita docet S. Antoninus. P. 3. tit. 21.
 §. 2. Audiatur mentem D. Thomæ, quâ n ita
 ferè explicat 2. 2. q. 185. art. 9. Vel hoc tuum
 desiderium sibi pro scopo, & fine præfixum
 habet illum ipsum scopum & finem, propter
 quem Christus ipse in sua Ecclesia instituit
 & erexit supremum Pontificiæ dignitatis api-
 cem, suum Vicarium in terris, & summum
 Pastorum omnium Pastorem? finis à Christo
 intentus, alius non est, quàm ut fideles be-
 ne regantur; ducantur ad salubria pascua;
 defendantur contra lupos, ut consultum, &
 prospectum sit Ecclesiæ; ut promoveatur sa-
 lus animarum. Vel è contrario desiderium
 istud excitatur, & accenditur à splendore
 supremi hujus honorum culminis, & illimi-
 tata potestate clavium à Christo tradita Pe-
 tro? vel ad se trahunt tua suspiria, & ar-
 dentia studia, divitiæ amplissimæ, commo-
 dorum omnium abundantia, venerabunda
 illa, & ad pedes usque demissa totius Ca-
 tholici orbis adoratio, quæ omnia sunt splen-
 didissimæ appendices sublimissimæ hujus
 dignitatis? si priori modo, & primum spe-
 ctans finem desideras, & aspiras ad Ponti-
 ficiam sedem, ac solium, desideras sanctum
 & bonum opus, sic loquitur Apostolus:
qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat.
 1. ad Tim. c. 3. id est, interprete S. Hiero-
 nymo: *opus, non dignitatem; laborem, non deli-*
 cias.

Ep. 83. ad Ocean. vel prout explicat S. Joan. Chrylostomus in suo opere imperfecto: Opus desiderare in se bonum est, primatum honoris concupiscere, vanitas est. Homil. 35. In Matth.

Ut autem tale desiderium etiam ex bono fine, & legitimo impulsu ortum, ab omni scoria purgetur, necesse foret, ut quis se agnosceret non tantum tam sublimi dignitate verè dignum, sed omnibus aliis digniorem, nullumque ex cæteris omnibus æqualiter dignum esse; certus esse deberet, hoc suum desiderium ex puro zelo promovendi honorem divinum, & bonum Ecclesiæ Catholicæ provenire & hoc unicè, nihilque aliud, ne minimum quidem commodum proprium, aut honorem spectare. Quis autem ex Cardinalibus sit, qui prudenter possit certò credere, sibi uni has dotes omnes inesse? itaque vix, & ne vix quidem fieri poterit, ut quis desideret, & quærat conscendere cathedram, & solium S. Petri, quin se reum faciat superbix, turpis ambitionis, præsumptionis, vel sordidæ avaritix. Hoc probè agnovit D. Augustinus, cum de sublimibus dignitatibus, quas in Ecclesia Catholica reperire est, ita loquitur: *Locus superior, sine quo populus regi non potest, etsi ita administraretur, ut decet, tamen indecenter appetitur. L. 19. de civit. DEI. c. 19.*

Placeat jam dictis adjungere maxima, & plurima salutis propriæ pericula, quibus su-

prema hæc potestas, & dignitas stipatur; quàm periculofum, & proclive est, ne in tam sublimi apice sedenti typhus superbix caput vertigine roret; ne divitiarum copia ad sybariticas delicias inclinet, animùmque enervet. ne in molle otium, & torpidum neglectum tam vastæ, & arctæ simul vigilantix toti orbi debitæ inter tot, & tam momentosa negotia ad omnem æquitatem, & justitiæ apices conficienda, & decidenda, abripiat! hinc meritò concludendum est, desiderium se exponendi tot & tam præsentibus periculis sine culpa nequaquam concipi posse.

De sancto Pontifice Pio quinto narrat Cornelius à Lapide in suis commentariis in Apocalypsis caput tertium, eum solitum fuisse dicere, cùm essem Religiosus, de mea salute sperabam quàm optimè; cùm ad dignitatem Cardinalitiam elatus fuisset, de salute mea timere, & dubitare incepti; cùm dignitatis Pontificiæ supremum gradum conscendere compulsus fuisset de salute mea præne desperare cœpi.

D. Gregorius L. 1. *Epist. 39.* respondens Carthaginensi Episcopo, qui Gregorio suam ad D. Petri solium evedtionem gratulatus fuerat, ait, longè aliter se de dignitate Pontificia sentire, & judicare, ac ipse, cùm se, non alios premeret gravissimum tot obligationum pondus suis humeris impositum, cùm ipsi incumberet rationem reddere di-

strictil-

strictissimo iudici DEO de omnibus totius Christiani orbis animabus suæ curæ, & custodia commissis.

Non ita applausit, vel gratulatus est S. Bernardus suo Eugenio in summum Pontificem assumpto, ita ad eum scribens: *considero gradum tuum; & casum vereor: attendo celsitudinem honoris; & periculum reformido: altiore locum sortitus es, sed non tutiorem.*
Ep. 237.

Hæc sola cogitatio profundius in animum admitta, omnem Pontificiæ thiaræ ambitum radicitus evellere deberet; nec desunt, quæ hoc ipsum suadeant, humana argumenta. Quot, & quàm magnæ molestiæ, & adversitates incumbunt summo in sacris antistiti, sive Pontifici; ita ut non aliter Christi Vicarius, quàm ipse Christus positus videatur in signum, cui contradicatur, in metam, in quam perfidus mundus, & iuratus hostis orcus sua tela ignea evibrent? Quid non perferendum, & tacito stomacho concoquendum est à Regibus, Principibus, à plebe, ab hominibus privatis, & particularibus, quorum desideriis, & petitionibus sæpè inter se pugnantibus, & in contraria tendentibus responderi & satisfieri nequaquam potest; quot querelis, calumniis, murmurationibus, satyris aculeatis, maledicarum linguarum, & calamorum felle tinctorum venenatis moribus est expositus? siquidem suo officio ritè erga omnes

Q s. fun;

fungi, inconcussam in bono constantiam, & invictam animi fortitudinem, ac magnitudinem toti orbi demonstrare velit.

Sed hæc mala sunt, quæ primùm toleranda erunt, quando ambitiosis suis votis potitus Petri solium conscenderit; vix minora sunt, quæ purpureo Candidato nunc sufferenda, & ferreo stomacho digerenda sunt: serviendum est omnibus suis Collegis Cardinalibus, cavendum, ne vel minimo verbulo aut nutu offendantur, intermittenda non pauca, quæ aliàs facere placeret, & deceret, ne displiceat: captare oportet favorem & amorem illorum, qui Cardinalibus in amore & confidentiores sunt; serviendum est Principibus & horum Ministris, ut hos sibi conciliet, & devinciat; verbò, ipsis servis abjectè serviendum, ut hac ratione ambitio, & dominandi vasa cupido omnium mancipium efficiat ambitiosum Cardinalem.

Parænesis

Ad perseverandum in bene cœp-
tis.

FLuvius Acis tam Historicorum, quàm Poëtarum calamis celeberrimus ex ipsis ardentis Æthnæ visceribus prorumpens, tam limpidam, illimem, & frigidam trahit aquam,
ut